

## REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön augusztus 17<sup>kéa</sup> 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

S z é p L ó r a.

(Novella.)

V — I B A R N Á T Ó L.

I.

Fölötte villan a' cső.

KISFALUDY KÁROLY.

Lassú méltósággal hömpölyög-le Europa királyi folyama honunk téerein, áldást 's üdvet hozó; csak roppant erejét használni tudjuk, 's akarjuk. Akarat tevé a' jóval kisebb Themze partjait is bámulatos-sá, — 's éppen nem kétkedem, hogy ősz Dunánk agg vállalai elbirhas-sák azt, mit amazokon csudálunk; — csak... csak... azonban igen sok „csak“ gördül tollam hegyére; 's én csak azt mondom: hogy ő királysága éppen nem vándorol saharai sivatagokon, mint némelly jámbor jóakaróink gyanítják, mert szép faluk, csinos városok 's még pompás paloták is üdvözlik az érkezőt. — Sőt ezüst fűrtjeit olly gépe-lyek bodorítják, miökhöz hasonlót akármelly parisi hajfodrász mű-helye sem mutathat; 's ez egy is eléggé hirdeti, hogy „haladunk.“ Azon városok egyikét, mellyek a' szőke folyam partjain állanak, választám a' történet szín-helyévé; regényes fekvése, 's csinos külseje eléggé kipótólják belső hanyagságát; 's bár ennél fogva nem lehet azt a' kereskedő városok sorába helyezni, azért mi joggal sem szá-míthatjuk az utósó osztályba, mert a' jóllét közép fokán pihen, egy-kori napjaiban kapott sérveit ellenszenvüleg ( alleopathice ) gyógyít-ván. — Még néhány szót lakosairól. Ezeket három félre lehet osztá-lyoznunk; az elsőt teszi az ugy nevezett urirend; — másodikat a' mű-vészek; — harmadikat a' földmivesek. A' két utóbbi osztály az első-ért izzadozik, míg ez a' kettőnek mindennapi kenyerét nyújtja — vagy letartóztatja, hogy maga lakomázhassék. Ezen jámbor emberek amaz ázsiai bélyegünknek, a' l a s s ú s á g n a k hív védnökei, 's jelszavukat: „lassan lépj, tovább érsz“ nagyon is betű szerinti értelemben fejtegetik; — innen szellemi haladásuk csiga-paripán üget; azonban jó emberek,

's minthogy jó emberek, gyarlók is, így tehát senki sem csudálkozhatand a' következőkön.

\*

\*

\*

Szerényen tekintgetett-le azur pamlagárul a' platina képű hold ősz Dunánk oriai tükrebe, mintegy meggyőződni akaró, valljon igaz-e az, mit a' föld irigy lakói regélnek: hogy őt mi joggal sem lehet a' napnál deliebbnek állítani; mert míg ennek férjfiás homlokáról az élet sugarai lövelődnek, az ő kellemait sárgaság kórja fonnyasztja. Láttak-e már tisztelt olvasóim egy tizenhét éves leánykát (kinek rózsáit belső sérv, az úgy nevezett epedés emésztí) vesző gyönyöreit a' tükörben vizsgálgatni? — nemde megdöbbenve, jobb remény fejében, leereszti hiv fátylát? — Ugy tön a' hold is, — vékony felleg megé voná magát. — Csend uralkodék a' tájon, csak egy uszó csónak lapátjának egyhangú csapkodásai neszték az országos folyamat, — és egy a' parton álló háznak ablakából pislogó gyenge gyertyavilág hirdeté, hogy Morpheus még nem lön korlátlan hatalmú úr a' párnák elpuhult honában. A' partot övedző fűz-bokrok közül hallatszott ugyan koronként olly zörgés, minőt a' gallyak közötti mászás szokott okozni, — mit azonban mi, a' szellő által ingatott gallyak neszének tulajdonítunk. Az evező lapát megszűnt működni, 's csónakunk az éber ablak irányában megállt. Nehány pillanat mulva abból kezében lantot tartó emberi alak fejlődött-ki, kinek a' kétes éjjvilág, regényes tekintetet adott. Nehány olvasztó accord szakasztá-meg a' mély csendet, 's ezeket kellemes dal követé. — Az érintett ablak felnyílt, 's egy fehér köpenybe burkolt alak nézett-ki az éjbe. Az esti szél óvakodva vevé-fel szárnyaira az előteremtett hangokat, 's kellemes zenével tölté-be a' nyugtalan mozgással és cselekvéssel el-lentétben levő vidéket. Azonban e' látvány csak hamar más szint öltött magára; a' füzesben puska pattan, 's dálnokunk folyamba esik. „Szent isten! gyilkosok! segítség!“ — kiálta az ablakban könyöklő alak, és eltűnt. „Segítség“ — harsog a' vízből is; mire a' füzes közül egy káröröm - szülte tompa gúnykaczaj válaszolt. Nehány percz mulva már több ember volt a' parton, 's hőünk séretlenül mentői közt diergett; minthogy a' reá irányzott golyó célt tévesztvén, csak kőntőset lyukasztá-át. — Kikutaták a' bokrokat, de hasztalan; a' merény okozójára nem akadtak.

## II.

Élemedett ember lévén Csalavári, 's akarván  
Őszbe borult idejét csendes békével elélni,  
Egy nemes ifjúnak feleségül adta leányát,  
'S pénzes ládáját.

VIRÁG.

Mit sem gyanitanak tisztelt olvasóim? — nem csuda! — mert gyanítani nem is olly könnyű dolog, mint vélnők. Sok kívántatik ahhoz. P. o. ha gyanítani akarjuk, hogy X. urfi Y. kisasszonyba szerelmes, napjában legalább négyszer kell őt elfuttatnunk Y. ablaka alatt, 's egyszer minden kivétel nélkül bevinünk a' házba; — néhány alkalommal látnunk kell őket együtt a' budapesti színház páholyaiban, casinoi hangversenyeken, Rappo athletai mutatványain, Polito állatseregletében — de csak mint nézőket — egy párszor a' svábhegyen, liget-szugban, vagy a' város erdejében 's a' t. és csak illy sok oldalú tapasztalás után gyanithatjuk, hogy kell a' dologban valaminek lenni. Nekem pedig nem vala szerencsém hőseimet illy prometheuszi alakban bemutatnom: így tehát mi joggal sem kívánhatom a' gyanítást; — azonban ismerkedjünk-meg közelebből velők, 's talán a' gyanítani szeretők gyanithatandnak.

Büszkén emelkedik-fel a' Duna partján álló házak közül egy csinos épület, ellátva mind azon tulajdonokkal, mellyek egy kényelmes úri-lakban megkívántatók, — sőt némi felesleges fényvel is, melly birtokosának jóllétét hirdeti. Az átmenő nem akarva is ezen épületre szegzi szemeit, — 's fej-csóválva tovább ballag, midőn megérti, hogy az egy szatócsnak háza. Csalavári György, a' szép Lórának atyja, ezen épületnek ura: — Talán csudálkoznak kegyetek, hogy kis városi szatócsnak olly pompás lakot tulajdonitunk? de könnyen el lehet hinni, ha hozzá adjuk, hogy ez a' vak sorsnak adománya. A' vak sorsé, mondom: mert midőn Csalavári György mintegy 25 év előtt városunkban letelepedvén boltot nyitá, ezer bajjal 's ezer nehézséggel küzdő szegény legény vala, mellyekből kivergődni akarván, kevés öröklött vagyonát jobb remény fejében lassanként a' lotteriára áldozá. Azonban a' remény mindig esalfa volt; szegény szatócsunk vagyonkája holdként fogyott, 's György a' véginség emésztő torka előtt állott, melly őt elnyeléssel fenyegeté. Hitelezői sürgeték, kereskedőtársai a' jámboron segíteni nem akartak, 's már idő határozatott, mellynek multával szegény jámbor földön futóvá lehet. — A' bal sorsson diadalmaskodni, az előgördülő akadályokat legyőzni, 's a' bajt, még a' legnagyobbat is türni tudni, feladása a' férjfiúnak; — a' gyáváé pedig, magát önkéntes halállal elvonni előle. Az első, csak nagy lelkek tulajdona, minővel szatócsunk nem dicsekedheték, 's így nem is mondhatta-el magáról a' romai lantossal:

a

Si fractus illabatur orbis,  
Impavidum ferient ruinae.

Ő tehát a' másodikát választá, 's kis kamrájába vonulván, csak az eszközökről gondolkodott, e' szomorú esettől őt megmentendőkről. Azonban lotterióban helyezett reménye még nem halt-ki egészen kebléből, mi onnan kitetszett, hogy terve kivitelét az utósó húzás utáni időre halasztá. — A' kétes nap felvirada, 's Csalavári 50 ezer forintnak birtokába jutott. — Mi történt ennek utána, elhallgatjuk; elég azt tudni, hogy Csalavári városunk első polgárainak sorába emelkedett, 's történetünk korában háza ugyan ott legfőbb szerepet játszik.

Bámulták a' vidékiek szatócsunk házát, de még inkább bámulák a' városbeliek egyetlen leánya ritka kellemeit. Talán anglyalt akart a' működő természet előteremteni, midőn Lórát alkotá. Nem akarom bájait rajzolgatni, mert félek, tollam váz-képet adna-elő. Képzeljék maguknak kedves olvasóim a' legszebb májusi rózsát, 's hason mássát ő benne lelendik; — képzeljék a' szende tavaszi ibolyát, ő olly szerény vala; — képzeljenek anglyalt, ő olly jó volt. Méltán keresztele tehát a' közvélemény „szép Lórának.“ Könnyen lejtett mint Szilf, kellemmel énekelt mint csalogány; de egyszersmind azon tulajdonokkal is felruházva, mellyek jó gazdaasszonyban megkívántatók. Szóval tökélyes vala, mint csak némbér lehet.

A' szép, mivel 's gazdag hajadon, lehetetlen hogy kérők nélkül maradjon; igazságtalanok lennének tehát, ha azokat Lórától, ki e' három tulajdonnal fel vala ruházva, megtagdnók. — Azonban a' számosak közül mi csak kettőt nevezünk, kikkel megismerkednünk mulhatlanul szükség; ezek Szerényi Gyula, 's Glanvil Károly, mindkettő már huzamósb időtől ismerőse a' Csalavári háznak. — Vigyázzanak tisztelt olvasóim! az ifiú urakat bemutatom, 's kegyetek első pillanatra küismerhetik egész lényöket.

(Folytatása következik.)

## ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

### Chinai rajzvonalatok.

(V é g e.)

Mig Chinában a' gonosztevő elítéltetik, az alatt tömlöczben ül, melly az egész birodalomban tágas és tiszta szobákból áll! — Tele vannak ezek mindig, 's a' rabok nem a' kormány által tápláltatnak, hanem kézi munkájokból élnek. A' legnagyobb gonosztevők tartatnak csak lánczokon külön szobában; a' többiek nappal egy tágas udvarban szabadon járhatnak. A' főbb gonosztevőnek pere öt vagy hat tör-

vényszéken megy keresztül egész a' császárig, kinek hire nélkül senkit sem szabad büntetni, kivevén a' lázadás esetét, mely gyors büntetést kíván. A' büntetés következő őszig halasztatik, hogy időközben a' halálra ítéltnek ártatlansága netalán világosságra jöhessen. A' valató kinzások még most is szokásban vannak Chinában. Minekelőtte a' bűnöst halálra vezetnék, bort adnak neki, mely áldozati bornak nevezetik. — A' halálos büntetés háromféle: a' fojtás, fővétel (mely nálok a' bectelen halál neve), és a' felkonczolás. — A' hóhér nálok becsültetik.

Szokott kisebb büntetés Chinában a' nyak-kaloda. A' bűnös ezen kaloda miatt sem kezeit szájához nem viheti, sem tagjait nem láthatja. E' büntetés sokszor több hónapig tart, mely idő alatt, a' bűnös minden nap a' templom ajtaja előtt tartozik megjelenni. A' büntetés terhet könnyebbíthetik az atyafiak 's jó barátok. Legszokottabb büntetés azonban a' botolás; az iskolásgyermekek, cseléd, katona, polgár — mind ezen büntetés alá van vetve. A' császár is, mondják, gyakran megbotozza tanácsosait, és udvari szolgájit. A' botozás, ha húsnál több csapásbul nem áll, csak atyai fenytéknek tartatik. Minden négy csapás ötnek számláltatik az egész birodalomban, 's úgy nézetik, mint különös kegyelme a' császárnak, ki érzékeny atya létére a' büntetést megenyhíti. Emlékeztetre méltó Chinában az, hogy a' bűnös maga helyett a' botozás alá más embert fogadhat.

## V. China nevezetesebb városai.

China fővárosa Peking, mely hasonnevű tartományban fekszik, más neve Xuntien. A' császárnak lakása e' városban van, és olly sok házbul, palotábul, templombul, és kertbül áll, hogy egyedül maga egy nagy europai városhoz hasonlít. A' belső város két részre van osztva 's fallal egymástól elválasztva; egyik veres, a' másik fekete városnak nevezetik. Az elsőben Chinaiak, másodikban Tatárok laknak. Van ezen kívül 13 külvárosa, és 4—5 millio lakosa.

A' második főváros Nanking, de ez egyszersmind Kiamningnak nevezetik. A' chinai császár az előtt itt lakott. Külső városai mind külön külön falakkal bekerítvék. Ezen városban van a' nevezetes porcellan-torony, melynek kilencz emelete és nyolcz szöglete van. Lakosainak száma még most is három millióra mondatik.

Yangchen kereskedő város, két millio lakossal.

A' chinai embernek homloka nagy; szempillája magas; szeme kicsiny és mély; szemölde széles; orra rövid és tompa; orlyuka tág, arca széles és elég fejtér; haja mindig fekete; füle nagy és széles; teste kövér; felső álkapczája ki- az alsó befelé áll. Asszonyaik még

kis korokban kezdik vonogatni szempilláikat, hogy kis szemeik legyenek, 's nyomni orraikat, hogy meglapuljanak; lábaikat szorongatják mert nálok a' szépség kis lábban, kis szemekben és tompa orban áll.

IRMAX.

## PESTI VIZSGÁLÓ.

A' rákos i táborlat ez évben mind hadi népére mind nagy gyakorlataira nézve különös érdekű lesz. Mig napi rendet 's a' hadi forgásokat közölhetjük tudósítjuk t. olvasóinkat, hogy a' táborozás aug. 19-én kezdődik, 's tart oct. 5-ig. — Aug. 19-től fogva sept. 4-big (bezárólag) Smeling dandára (Brigade) táboroz, melly Rothkirch ezredéből, Este 3-dik zászlóaljából (Bataillon), 's Benzur szintén 3-dik zászlóaljából, összesen öt gyalog zászlóalból fog állani.

Sept. 5-től oct. 5-ig Hrabovski dandárja fog táborozni. Álland ez Rosenbaum granátos zászlóaljából, Cecopieri (az előtt Söldenhofen) 's Don Miguel ezredéből, összesen 5 zászlóalból.

September 24-diktől oct. 5-dikig a' lovasság száll a' táborba dandárokra oszolva u. m.

Re dandára a' szász-vasasok (Sachsen Cuirassier) és János drago-nosai ezredéből —

Castiglione dandára pedig Károly uhlanjai és Nostitz könnyű lovagaiból fog állani.

Ezen hadnépi tömegen kívül még egy lovas és egy gyalog ágyú-telep (Batterie) is fog táborozni.

## KÜLÖNFÉLE.

Egy divatos anya tanácsai. — „Édes Elizám — mond lady Tonisch leányához, midőn nála valék — tegnap este sok boszúságot okoztál, midőn a' fiatal Walsingham karjára támaszkodva, 's előre görbülve a' táncmulatságból távoztál; lady Gleeb három leányával gúnykaczajjal nézett utánad; 's én, kövé meredtem.“ — „Mama! — felelt őszintén Eliza — ha hibáztam, akaratom ellen történt. Walsingham karját elfogadám, mert diszelgő nyájassággal ajánlá, 's rá támaszkodtam, mert fáradt valék.“ — „Sokat akarok veled közleni; 's most, minthogy időm van, halld! — Ha a' férfi karját elfogadod, se félénkséget se bátorságot ne mutass; ne lássék kedvedre vagy kedvetlenségedre lenni: rá soha se támaszkodj, csak ollyba vedd, mint kevés fontosságú dolgot. Óvakodj, hogy idvezletet viszonzó mosolyodra ne mondják, hogy a' kedvély ajkaidon lebeg. Annál nincs szembeszökőbb, póriasabb. A' leány mosolygása, félig komoly, felig vidor legyen; komoly hogy erényes tekintetet 's némi büszke méltóságot szerezzen magának; vidor, hogy az arczvonalnak bájai inkább kitűnjenek. Te szinte elájulsz kaczagásodban; örömed olly csapongó, olly féktelen! — vad habotával csak a' pór-nép kaczag. — Nevelt leány szégyenli, ha nevetni kénytelenítették, azt is csak azért teszi, hogy szép fehér fogait mutathassa. — Ha valami általmeglepettetel, nagy azur szemeidet kimereszted, mintha valami éktelen szörnyet átnál: pedig számtalanszor mondtam már, hogy nevelt leányt semminek sem

szabad meglepni; a' jó soha sem jó neki véletlenül; 's a' gonoszt nem ismeri. — Azon rossz szokásod is van, hogy tűzhez állsz, 's karjaidat, arcodat úgy megpirítod, mint valamelly mosónő. — Ha táncz közben kérdenek, el vagy-e ígérkezve, tánczravagyó pórhölgy egyszerűségével kiáltod: „nem!” — Ez nem illik. Fej-lehajtvá, kellemes tagjáratatással láttassék a' leány gondolkodni; a' kérőt néhány perczig hagyja kételkedésben, és csak szünet után emlékezzék rá, hogy még nincs elígérkezve. Ez által áldozattá teszi a' kérelem teljesítését, 's mintegy tudatja, hogy még többekkel van tánczra ígérkezve. Aztán, ha tánczosodhoz lépsz, vele sorba lépendő, ne szokott élénkségeddel, hanem, gyakorlott egykedvűséggel tedd: — „Igen, de Mama! — közbe szóll Eliza — mikor olly szívesen tánczolok!” — „Eppen az búsít — felelt myladi — semmiben sem kellene örömednek lenni, mint szülőidben 's a' divatban. — Bocssásson-meg, ön! hogy jelenlétében kényietem leányomat inteni” — mond mylady, felém fordulva. — „Jelenlétem ne akadályozza nagysádat” — felelém: — Épületes szavai magamon kívül ragadnak. — „Engedelmből — monda myladi — folytatom. — Ha lovagolsz, Eliza! ne engedd a' kísérő gentleman-t balodon menni, 's nyereg-gombodra támaszkodva veled enyelgni. Ha sétálni megy, inas kövessen. Nem engedem, hogy többé tilburiban a' fiatal Arthur kísérjen. Kocsiznod hasonlóképp' két inasnak kíséreteben kell; ne mondják, hogy gavallérod veled titkosan beszél. Végre, ha tánczolsz, karod kinyújtásával igyekezz tánczosodat magadtól minél tovább távulítani. Szemébe soha se nézz! — Szóval, igyekezz, hogy többször ne piruljak miattad!” — „Igyekezni fogok kívánatinak eleget tenni!” — felelt Eliza, 's könnyű szemmel távozék. — „A' leány olly tapasztalatlan — mond myladi ismét felém fordulva — hogy türelmem kezd szakadni.” — „De mit kívánhat többet nagysád egy 16 éves leánytól? — felelék — nem olly módos őszinte-e, mint hason-korú leánytól kívánni lehet?” — „Eliza még csak gyermek” — mond lady Tonisch olly hangon, melly nyilván jelenté, hogy leányára nézve féltékeny. — „Nem volna e bölcsőbb 's egyszerűbb tanács — mondék viszont — neki csak a' nagysáddal teendő sétálást, lovaglást, 's kocsizást ajánlani?” — „Mi botor ötlet! — felel myladi hevűve. — Meg inteni kötelességem, de magammal vinni, mint póró szokja porondjait, nem fogom. Az rám nézve kész börtönözés lenne, 's minden személyes kéjeimről önkénti lemondás! Leányomból divatos hölgyet akarok nevelni; de magammal huzcolni, mint medvéjét az Olasz, nem fogom soha.” — „Igaza van, myladi!” — felelék, más tárgyra térő: de a' szerfelett bölcs, 's leánya divatos nevelésébe elmerült anyától csak hamar bucsút vevék.

Parisi pénzvesztegetés. — A' Szajna kerületi hivatal 1836-ban végzett számadása szerint, Parisnak népünneplésre költött pénzmennyisége következő:

|                                |       |                    |
|--------------------------------|-------|--------------------|
| A' császár koronázása került   | — — — | 1.745.646 frankba. |
| Maria Louiseval összekelése    | — — — | 2 570.000 —        |
| Romai király születése         | — — — | 600.000 —          |
| Bordeauxi herczeg keresztelése | — — — | 668.000 —          |
| 10-dik Károly koronázása       | — — — | 1.164.000 —        |

Europában jelenleg leggazdagabb magányos ember a' west-münsteri marquis, kinek, évi jövedelme 500.000 font sterlingre, tehát 5 millio ezüst forintra megy, és így többre, mint az angol királynéé. E' dús ember most 60 éves; politikai életét nagy becsületesség bélyegzi, 's gondatlan öltözetének egyszerűsége különösen szembeötöl.

Mulattató. — 1) Okos bíró. „A' vetéseket kéne megnéznie bíró uram! — mond az öreg szűres kis bíró a' helység fejéhez. — „Igazad van Mihók! — felelt ez — de hogy a' vetéseket (mellyek hallom igen szépek) le ne tiporjam, rendelj hat markos legényt, kik engem, a' szent Mihály lovára ülöt, vetéseinken keresztül hordozzanak.

2) Tökéletes napóra. Piros, posgás pofával, mint molnár Erzsája, 's aranyos sugárokkal rendelé a' r-i kupak tanács, hogy a' helység házára napóra festessék. Elkészült a' mű; agg, ifjú bámulá a' ritka művet, 's végtelen időkre kívánta épségben tartani, a' ne talán találkozó rongálóra pedig három napi kaloda-büntetés határozatott. — „Igen ám! de majd az eső lemossa!“ — jegyzé-meg fontos képpel öreg-bíróné asszonyom. — „Jó! e' szerint befedeletetjük!“ — válaszolá tudósan a' tanács egyik esküttje. K. J.

## EMLÉKMONDÁS.

### Erős.

A' vak rettegetés lehet ostora gyáva kebelnek;  
Tettre tekint, 's hiu szót semmibe hajt az erős.

GSZUCZOR.

### Földi menny.

Mennyet kell a' földön is keresni;  
Mennyet! — A' föld úgy is elveszendő,  
Elveszendők, a' kik rajta élnek.

VÖRÖSMARTY után K. H. K. J.

Önkény. — Hol ember emberen uralkodik önkénnyel, ott virág helyett halotti ravatal földi a' mezőt, 's az egész természet gyászol.

GR. SZÉCHENYI I. után S. Karolina.

Gondolatok. — A' nagyratörök vő lélek olyan mint az arany, nemes; — de hogy célra alkalmazható legyen, a' vele öszvenőt salaktól meg kell tisztítani.

Teendők. Annak, ki dicsőiséget akar aratni, tetteket kell vetni; — annak, ki érdemet keres, előre a' cél felé nézni; — annak, ki az igazgatás mellett akar fényleni, az oda vezérő legegyszerűsebb utat tapodni.

NAGY GYÖRGY után Csongor N. Enyedről.

### Tagrejtvény.

Elsőm hüvely gyanánt szolgál bár minek rejtekeül,  
Szárnyasokru! vehetsz engem igen munkás eszközü.  
Másodikom állatoknak egyik legnemesbbike,  
Egészem ruhája sok pénzt hozhat gazda zsebébe.

T.

Előbbi rejtvény: 1) Sz. Mihály lován. — 2) Csak egyet; mert a' másik már nincs éhomra. — 3) A' hétnek; mert hétfője vzn. — 4) A' viszhang. — 5) A' szélmalom szárnya. — 6) A' vereshagymának.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacson alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.